

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Україна постійно приймає нові управлінські рішення щодо забезпечення сталого функціонування всіх систем (економічної, соціальної тощо). Особливо відчутною така потреба стала після повномасштабного збройного вторгнення РФ на територію України 24 лютого 2022 року. Крім того, важливо розуміти, що термінова адаптація до нових реалій відбулася водночас із підписанням Президентом України Указу №64/2022 “Про введення воєнного стану в Україні” [4].

Війна - це складний виклик для нашої держави в усіх сферах діяльності, насамперед - для суспільства, економіки, політики тощо. Відповідно виклики - це те, до чого країна та суспільство повинне адаптуватися та стабільно функціонувати в будь-яких умовах.

Для кращого розуміння ефективності публічного управління, варто насамперед розглянути визначення цього поняття. Отже, публічне управління - це система, яка передбачає організуючий, практичний та регулюючий вплив держави на суспільне життя населення з метою його упорядкування, збереження та/чи перетворення [1]. Існує також твердження, що публічне управління та адміністрування передбачає собою функціонування та регулювання організаційно-правового механізму узгодження, виявлення та реалізації суспільних потреб, формування обов'язків та прав учасників всіх суспільних процесів та їх взаємини на публічному полі.

Також варто зазначити, що низка науковців вбачає в собі розподіл на “вузьке” та “широке” розуміння системи публічного управління. У вузькому сенсі публічне управління розуміє собою діяльність, яка змінюється у сфері виконавчої влади. В свою чергу, широке значення розуміє сукупність діяльності всіх сфер та видів діяльності держави [1].

В Україні діяльність публічного управління керується функціональними спроможностями державної влади, що часто і викликає низку протиріч та проблем. Так, аналізуючи основні проблеми в системі публічного управління України, які існували як до повномасштабного вторгнення РФ, так і залишається нині, варто визначити такі [2]; [4]:

- корумпованість;

- прогалини та недосконалість в системі законодавчого врегулювання;
- наявність внутрішніх суперечностей як серед службовців, так і загалом в системі;
- погане розмежування повноважень адміністративної та політичної сфер;
- недостатній рівень відкритості та прозорості в системі публічного управління, а саме - їх функціонуванні;
- недостатній рівень кваліфікації службовців та практично повна відсутність навчання спеціалістів відповідно до змін, які відбуваються в державі внаслідок триваючої війни;
- недосконалий механізм та функціонування політичного та адміністративного контролю.

Отже, як стало зрозуміло, основу діяльності та ефективного функціонування системи публічного управління та адміністрування становлять органи державної влади. Зважаючи на складне політичне та соціальне становище в країні, де відбувається війна, суспільство більш прискіпливо відноситься до влади, відповідно - всі прогалини сприймаються досить гостро та сприяють підвищеному ризику виникнення конфліктів між суспільством та владою.

Саме тому важливим є пристосування органів влади різних регіонів відповідно до ситуації, що в ньому виникає. Так, не можливо встановити однакову систему для східного і західного регіону, адже Схід України є досить складним в політичному відношенні, адже саме тут відбувається найбільша кількість військових дій, а тому і система публічного управління повинна адаптуватися до цих умов. В свою чергу, Захід України не зважаючи на те, що військові дії тут не відбуваються, приймає на своїй території велику кількість внутрішньо-переміщених осіб з різних регіонів, робота з якими потребує окремих навичок (в тому числі і психологічних).

Важливим є постійний аналіз функціонування органів місцевої влади та самоврядування, як основи системи публічного управління, визначення проблемних місць та пошуку їх вирішення [1]. Так, справді, найбільш складною (після управління в умовах безпосереднього ведення військових дій) є проблема щодо особливостей роботи із особами, які постраждали внаслідок війни, втратили житло та/або рідних, або ж змушені були покинути рідний дім. Так, на жаль, на сьогодні (не зважаючи на два роки повномасштабного вторгнення РФ на територію України) досі немає дійсно підготовлених спеціалістів в сфері публічного управління та адміністрування для роботи з цією категорією населення.

Проте для системи публічного управління важливим питанням залишається потреба в чітко розробленому плані роботи на територіях, де

ведуться активні бойові дії, а також тимчасово-окупованих територіях. В першу чергу проблема полягає в тому, що в першу чергу органи місцевої влади повинні сприяти забезпеченню безпеки життя і здоров'я населення, що є практично неможливим в існуючих реаліях. Саме тому в процесі адаптації системою публічного управління, виконавчим органом якої залишається влада, постає питання в розробці плану евакуації (її безпеки та шляхів забезпечення) населення, плану вирішення та усунення наслідків ворожих обстрілів тощо.

Таким чином, для того щоб система публічного управління та адміністрування в умовах війни могла адаптуватися та повноцінно працювати, варто забезпечити постійне навчання службовців та працівників зазначеної сфери. Актуальним питанням залишається навчання кадрів в наступних напрямках [1]; [4]:

- безпосередньо навчання особливостям роботи із категорію населення внутрішньо-переміщених осіб;
- вирішення питання щодо забезпечення цивільного захисту населення;
- навчання правильному розподілу гуманітарної допомоги населенню та налагодженню її систематичного надходження;
- проведення навчання та розробки плану щодо забезпечення оборони територіальних громад;
- навчання взаєморозуміння та злагодженого інформування і комунікації між різними системами;
- забезпечення інформаційної безпеки та протидії поширенню і виникненню фейків тощо.

Крім того, виникає низка питань щодо вирішення проблем у сфері культури, освіти та спорту, адже учні, студенти та педагоги все частіше змушені проводити навчання дистанційно. Для того, щоб таке навчання могло стати безпечним, виникає питання вирішення проблеми із укриттями тощо.

Саме ці питання все частіше піднімає Верховна Рада та інші (місцеві, регіональні та обласні) органи влади на сесіях та засіданнях. Крім того, постійний аналіз з виявом проблемних місць та їх вирішенням сприятиме повноцінному функціонуванню всіх сфер життєдіяльності держави.

Підводячи підсумки вище викладеному матеріалу, стає зрозумілим, що ефективність функціонування системи публічного управління в Україні в умовах війни не лише не знижує свою актуальність, але й стає більш гострою проблемою. Це пов'язано з тим, що не зважаючи на те, що існуючі проблеми відомі давно, їх вирішення є складним завданням, вирішенню якого перешкоджає неможливість адаптуватися до сучасних реалій, які надто швидко змінюються.

Список використаних джерел

1. Борщевський В., Василиця О., Матвеев Є. Публічне управління в умовах воєнного стану: інституційні трансформації, стратегічне планування та механізми розвитку. Держава та регіони. 2022. № 2. С. 30-35.
2. Власенко Т.А. Ефективність та результативність публічного адміністрування. Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти : зб. матеріали Всеукр. наук.- практ. конф. молодих учених та студентів. Харків : НТМТ, 2016. С. 1942–1947.
3. Державне управління: Словник-довідник / за заг. ред. В. М. Князева. Київ : УАДУ, 2002. 228 с.
4. Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. У трьох томах, м. Київ, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 15-28 квітня 2022 р.; ред. колегія : І.О. Дегтярьова, В.С. Куйбіда, П.М. Петровський та ін., уклад. Т.О. Мельник. Т. 1 К. : ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 217 с.

Налбандян Крістіна Олександрівна

Здобувач другого рівня вищої освіти,

спеціальність «Публічне управління та адміністрування».

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ І В ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД В УКРАЇНІ

В умовах війни перед органами публічної влади України виникли нові завдання, які пов'язані з наданням адміністративних послуг, забезпеченням діяльності суб'єктів господарювання, організацією територіальної оборони громад, евакуацією населення, соціальним захистом внутрішньо переміщених осіб тощо.

Для вирішення та подолання зазначених проблем в умовах війни на допомогу приходять згуртованість українського суспільства. Отже, людська спільнота, у якій майже кожен громадянин є активним учасником у вирішенні проблем у соціумі.

Основою розвитку громадянського суспільства виступають права та свободи людини та громадянина.

Слід зазначити, що об'єднання українського суспільства та публічних інституцій сталося насамперед тому, що в Україні тривалий час відбувалися процеси демократизації суспільних відносин на основі національних цінностей.

Значна кількість громадянського суспільства швидко модифікували свою